

1.25
AUSTRIJOS LIETUVIU BENDRUOMENĖS
INFORMACIJOS

1952 m. gruodžio mėn. 24 d. Penkti metai. Nr. 5 /56/

003216

EUROPOS LIETUVIU LAIKRAŠTIS.

Karui pasibaigus, mūsų lietuviškoji spauda svetur - periodinė ir neperiodinė - ypač Vokietijoje buvo smarkiai išaugusi ir galėjome rinktis kiekvienas pagal savąją pasauležiūrą bei skonį. Tačiau emigracijai sustiprėjus dingo laikraščių leidėjai, redaktoriai bei bendradarbiai, o su jais kartu ir laikraščiai.

Šiuo metu Europoje likusios lietuvių tremtinių dalies spauda yra labai neturtinga. Laimingesni tuo atžvilgiu yra Didžiosios Britanijos lietuviai, kurie sugebėjo ne tik ištaigti ir išlaikyti savo laikraštį, bet išigijo net ir savo spaustuve. Jų Sąjungos leidžiamas "Britanijos Lietuvis" ne tik pačioje Anglijoje, bet ir kitų kraštų lietuvių bendruomenėse turi jau nemažą skaitytojų. Tačiau lig šiol jis visgi buvo daugiau Anglijos lietuvių bendruomenės gyvenimui pritaikytas.

Šių metų rudenį Londone įvykusiame Europos lietuvių bendruomenių pirmininkų suvažiavime buvo iškeltas sumanymas "Britanijos Lietuvį" paversti bendru visiems Europos lietuviams laikraščiu.

Tą linkme nedelsiant buvo pradėta tartis su "Britanijos Lietuvos" leidėjais-DBLSąjunga. Dabar tie pasitarimai jau užbaigti ir nuo ateinančių Naujų Metų sausio 1 dienos "Britanijos Lietuvis" išeis jau kaip bendras Europos lietuvių laikraštis. Jo leidėju bus DBLS Centro Valdyba su Europos PL Bendruomenėmis. Leidimo Tarybą sudaro po vieną atstovą iš visų PL Bendruomenių. Laikraščio liniją nustato Leidimo Taryba, kuri taip pat rūpinasi visais kitais laikraščio reikalais atitinkamuose kraštuose. Laikraščio redaktorių skiria taip pat Leidimo Taryba, DBLS Centro Valdybai pristačius. Jis leidžiamas 6 puslapių, tokio pat formato kaip dabartinis "Britanijos Lietuvis". Atskaitomybė vedama atskirai, Europos bendruomenės prisiima proporcingą dalį atskaitombės, išsipareigojamos paimti skaičių egzempliorių. Laikraščio apyskaitą ir sąmatą sudaro DBLS Centro Valdyba ir pateikia Leidimo Tarybai tvirtinti.

Austrijos Krašto Valdyba "Informacijas" nuo Naujų Metų visai sustabdo, tad tą progą siūlome mūsų tautiečiams užsiprenumeruoti ateinančioms metams "Britanijos Lietuvį". "Britanijos Lietuvis", kaip Europos bendruomenių oficiozas, teiks žinias ne tik iš Europos bei viso pasaulio, bet turės ir kiekvienas kraštas savo atskirą skyrių kur tilps visos tą kraštą liečiančios žinios.

Vieni iš mūsų gyvename 11 kiti 8 metus tremtyje. Kiekvienas turėjome idomių pergyvenimų apleisdami tėvynę ir gyvendami tremtyje arba emigracijoje. Karo metus, bombardavimus, priverstinius darbus prie apkasų kasimo, fabrikuose ir t.t. jau baigiame pamiršti. Vieni mirė, kiti išsiklaidė į 4 pasaulio šalis ir kartu nusinešė savo pergyvenimus, nuotikius kurie yra ir bus labai idomūs dabar gyvenantiems ir ateinančiom kartom. Karui pasibaigus susikūrė pabėgėlių stovyklos su savo komitetais, organizacijomis, mokyklomis, chorais, laikraščiais, koplyčiomis ir t.t. Dabar tų stovyklų nebe, greit nebus ir barakų, kuriuose gyvenam. Likom pavieniai išsidraikę po visą Austriją. Visi tie pergyvenimai pavienių asmenų ir sambūrių yra labai idomūs ir jie neturi žūti. VLIKo Vykdomosios Tarybos yra suorganizuotas Lietuvos Tremtinių Archyvas ir įkurdintas Chicagoje.

Tų archyvo įgaliotiniu Austrijoje yra paskirtas ponas LAPŠYS Ignas, gyv. Kufstein - Tirol, DP Lager, kuriam prašom siųsti visą istorinės vertės turinčią medžiagą.

Ką reikia archyvui siųsti. Kiekvienas iš mūsų turi pergaltoti visus savo pergyvenimus nuo Lietuvos apėmimo iki dabartiniam laikui, juos surašyti, pridėti foto nuotraukas, jei jų turite ir prisiųsti įgaliotiniui. Kas turi buvusių stovyklose organizacijų protokolus, archyvus, nuotraukas, leidinius, prašomas taip pat archyvui perduoti. Rašydami savo pergyvenimus turi laikytis tokios tvarkos.

Bėgimas iš Lietuvos 1940 - 1944 m. Darbai karo metu: apkasų kasimas, fabrikuose, ūkiuose, gyvenimas to laiko stovyklose, stovyklų gyvenimo tvarka. Bombardavimai, karo pabaiga. UNRRos stovyklos, vertimas ir įkalbinėjimas repatrijuoti, repatrijacinės komisijos, stovyklų tvarka /kambariai, eilės prie valgymo, drabužių/. IRO stovyklos. Skriniai, emigracinės komisijos. Stovyklinis gyvenimas. Organizacijos, mokyklos, kursai, chorai, bažnyčios, leidiniai, suvažiavimai, kursai, vaidinimai, vaikų darželiai, įvairios šventės, organizacijų antspaudai ir t.t. ir tų visų įvykių fotografijos. Mirusieji. Mirties aplinkybės, kapai. Antroji foto pusė prie pralipyto lapelio surašyti ką foto vaizduoja. Geriausia foto atvirutės dydžio.

Mes neturim pastovios gyvenimo vietovės, todėl įvairi istorinė medžiaga pas pavienius greit pasimeta. Kiekvienas turim jausti pareigą ką nors atsiųsti archyvui. Galima medžiagą siųsti ir tiesiog archyvui. Pasaulio Lietuvių Archyvas 2601 W. Marquette Road, Chicago 29, Ill.

ooooo0000ooooo

Austrijos L.B. Pirmininkas aplankė Kufsteino stovykloje esančius lietuvius ir susipažino su ten esančiomis gyvenimo sąlygomis. Maistą žmonės gauna iš virtuvės labai prastą ir mažas porcijas. Bendrai, be nebus praščiausia stovykla visame krašte.

VENEZUELA.

Manau, gyvenant laisvoje tėvyneje ir vėliau tremtyje, labai nedaugeliui buvo šis vardas žinomas, ar girdėtas. Ir kai vieną dieną prie stovyklos raštinės buvo iškabintas skelbimas, kad, kas nori, gali užsirašyti vykti Venezuelon, žmonės pradėjo vieną kitą teirautis, koks tai kraštas, kurioj pasaulio dalyj jis yra, kas ten gyvena, kokios tenyščios gyvenimo sąligos ir t.t.

Deja, žinovų šioj srityj beveik kad nebuvo. Tada šokosi kai kurie dypukai knistis po vokiečių bibliotekas. Vienur kitur buvo užtikta labai senai vokiečių išleista knyga apie Venezuelą, kur buvo aprašoma vokiečių kolonizacijos pradžia šiame krašte, jų kovos dėl šio krašto užkariavimo, paskui jų nesantaika su ispanais, kurie pirmieji buvo čia koją ikėlę.

Atsirado vis tik nemažas būrys norinčių. Dieve tu mano, tasai stovyklinis gyvenimas, tasai šuniškas maistas, tie amžini skriniai, kamantinėjimai, ta baisioji nežinia dėl ateities buvo taip kiekvienam įgrisusi, kad vargšai Dievo paukšteliai būtų vykę pačion peklon, jei kas būtų vežę, kad tik vieną kartą baigtūs visas tas neramus ir slegintis gyvenimas, kad žmogus galėtų vėl būti žmogum.

Tik dabar atsirado gudruolių, kurie pradėjo skleisti būtų ir nebūtų dalykų apie šį kraštą, apie uodų būrius, nuo kurių ikandimo žmonės miršta masiniai; apie didžiules gyvates, dideles beždžiones orangutangus ir kitas baisenybes. Ir nežiūrint visų bauginimų, atsirado drąsuolių kurie užsirašė ir nuėmė išvert iki galo, jei tik komisija priims ir leis vykti nežinomam kraštan.

Dabartiniu metu šis kraštas jau nėra visai nežinomas dypukams. Tačiau, vis tik yra idomu išgirsti ką nors daugiau apie šį egzotinį kraštą, jo žmones, jų papročius, gyvenimo sąligas. Galima būtų apie tai parašyti ištisą knygą. Reportaže te būnie leista pakalbėti tik bendrais bruožais apie tai, kas gali būtų indomu.

Venezuela yra dar vis retai apgyventa, nežiūrint tūkstančių emigrantų, plaukiančių į šį kraštą. Atvykstantieji dažniausia apsistoja jau seniau ikurtuose miestuose bei miesteliuose, gi negyvenami plotai palieka ir toliau žmogaus rankos nepaliesi. O jų dar yra labai daug. Yra dar didžiuliai plotai, ypač apie Orinoko upę, didžiausia upė šiame krašte, kur dar žmogus nėra įžengęs, bent civilizuotas žmogus. Ten dar gyvena laukiniai pirmieji ir tikrieji šio krašto šeimininkai. Dar veda tarpusavio aršius karus, kamt kartėmis užpuldinėja misijas, žudo misjonierius. Tarytum, Mark Twaino nuotikių aprašymuos, o vis tik tai yra gyvenimiška tiesa. Šių metų pradžioje teko skaityti vietiniame laikraštyje

apie indėnų genčių tarusaves kautynes, kuriose buvo net aštuoniolika sužeistų ir keli nukauti. Kitame laikraštyje, rodos, "Impulse" vėl skaičiau, kad indėnai užpuolė misijas prie Orinoko ir užnuodytomis strėlėmis nužudė kolis misijonierius. Tačiau, apgyventų vietovių gyventojai to viso nemato, nes tie laukiniai gyvena neišbrendamuose miškuose.

Patsai gyvenimas Venezueloj yra tam tikras kratinys tarp laukinio gyventojų papročių ir civilizuoto žmogaus gyvenimo būdo. Dar ir vadinamiesiems čiabuviams intoligantams toli gražu iki europiečio ar Šiaurės Amerikos gyventojų. Vienas prancūzų žurnalistas, aprašydamas šį kraštą, visai trumpai, bet visai teisingai nusakė: "Venezuelietis tai - beždžionė, prieš tris dienas iššokusi iš medžio tiesiog automobilin."

Dar visai neseniai šio krašto vietiniai gyventojai buvo veik puslaukiniai. Krašte, galima sakyti, yra trys kastos: turtuoliai, vidutinis - prekybininkų bei tarnautojų luomas ir liaudis - plebėjai. Ir tarp turtingųjų bei varguomenės yra visa praraja. Todėl nėra nieko stebėtino, kad didmiestį ar didesniame miestelyje pačiame centre yra puošnūs namai, o toliau nuo centro - pusiau apgriuvusios, vargingos lūšnos. Pakraščiuose užtiksi tikrus laužus, kuriuose gyvena žmoniškos būtybės. Liaudis čia yra labai neturtinga. Nepasakyčiau, kad dėl nedarbo ar kuo nors kito. Venezuelietis yra labai didelis tinginys. Jei darbininkas uždirba kelis bulivarus, jis neina dirbti, kol jam jų užtenka kukliai pavalgyti ir išsigorti stiklėli. Jei jis dirba per savaitę, gavęs šeštadienį savaitinį atlyginimą, grįžęs iš darbo, nusipraus, apsivilks švaresniu rūbu ir išeis lėbaut. Kitas namon teparsiranda sekmadienio vakarą, kai kišenė jau tuščia. Nesvarbu, kad žmona ir vaikai neturi ką valgyti. Jis turi būti šeštadienį linksmas. Ir šeštadieniais per naktis skamba linksmas juokas, dainos, primityvus skambinimas gitaromis, primenąs laukinę indėnų muziką. Užtad sekmadienio vakarą beveik tylu ir ramu visur.

Jų pagrindinis maistas kukurūza ir juodos pupelės. Iš kukurūzų gaminama duona, vadinama arepa. Tai yra mažos bandelės, daromos iš apvirintų ir sumaltų kukurūzų, kurios kepamos pelenuose prieš ugnį. Pupelės vadinamoji karaota - gaminama sulig tam tikrais receptais. Liaudis mėsos gabaliuką temato sekmadieniais. Todėl jos sveikatingumas yra nekęs. Jie dažnai stebisi, kad ateiviai yra raudoni, sveiki ir tvirti, darbštūs. Jie pyksta, kad ateiviai noka tampyti ir greit susitvarko, prasi gyvena. Paskui jie kalba, kad ateiviai juos išstumia iš darbo, iš paties gyvenimo, juos skriaudžia, bet visai nepagalvoja, kad ir jie patys galėtų lygiai taip, o gal dar geriau gyventi, jei mažiau gertų, latravotų ir

būtų darbštesni, taupesni. Jeigu jis pasivilkto naują rūbą, tai jo nelopys ir netaisys, vaikščios sudriskęs, iki jis jam visai gabalais nuo pečių nukris. Jei molio bakūžė, kuria jis ar jo tėvas pastatė, pradės kur nors irti, ar griūti, jis jos netaisys. Sėdės, iki sugrius. Paskui nes ir līs į kitą landynę. Jis mieliau pasėdės ant kulnų atsitūpęs ant šaligatvio kampo, užkabinedamas praeivius, apkalbėdamas kitus, šūkaus paskui einančias moteris, ir juoksis iš visko.

Moterys pas juos yra antracilistatvėrimas. Nors jie veda žmonas, turi su jomis legalius vaikus, bet kiekvienas dar turi sugulovių. Tai priklauso nuo to, kiek Venezuolietis vyras yra finansiniškai pajėgus, nors daugumoje savo vaikų užlaikymui jis tenumota skatikus. Savo dorovinį ištvirkavinimą jie pagrindžia tuom, kad kraštui reikalingi žmonės. 12-13 metų mergaitės jau apsikrovusios vaikais. Ir niekas neklausia, kas tėvas. Įstatymai neva draudžia turėti lytinius santykius su nepilnametėmis, pilnametė jau skaitoma 15 metų mergaitė/, tačiau, praktikoje niekas tuom nesirūpina. Čia yra garbė, jei mergaitė turi vaikų. Tik taip vadinamasis aukštesnis luomas - atsieiti turtingieji - saugoja savo dukras. Bendrai paėmus, dorovės laipsnis labai žemas.

Prasidėjus emigracijai, krašto gerovė ėmė sparčiai kilti. Statyba eina visu tempu. Miestų, kuriuose būta prieš trejus - ketverius metus, nebegalima visai pažinti.

Pastaruoju metu pradėjo daugiau neva propaguoti ūkio šaką, Yma įsteigtos kelios kolonijos. Pavizdingiausia ir didžiausia yra TURIN kolonija. Šios kolonijos primena daugiau kolchozus. Iš emigrantų daugiau sia brunasi į jas rusai. Mat, jiems jau priprastas dalykas. Kaip buvo demokratams valdžioje, jie stengėsi padėti emigrantams ir plėsti, kelti ūkio šaką. Deja, tai buvo labai trumpą laiką. Kadangi kraštas randasi organizavimosi stadijoje, tai vyksta perversmas po perversmo. Tik paskutiniai diktatoriai išlaikė kiek ilgiau, pasitardama kariuomene, kuri dažnai labai brutaliai elgiasi su krašto gyventojais, ypač su užsieniečiais. Nors buvo jau ir prieš ję keli sukilimai, nepavyko. Š.m. lapkričio 30 buvo pirmieji šiame krašte rinkimai - balsaviniai. Buvo renkami atstovai valdžion. Atrodo, kad diktatoriui sugalvojo naują triuką. -

Kas liečia klimatą, - jis yra įvairus. Aukštesnėse vietose, ypač kalnuose, jis yra europiečiams pakeliamas ir europiečiai greit aklimatizuojausi, pripranta. Aukštesnėse vietose klimatas kiek vėsesnis. Naktys yra ypač šaltos. Lapkričio - kovo mėn. vėjuotos. Rytai šalti. Apie 10 val. saulė pradeda kepti ir pats karščiausias laikas būna tarp 14 ir 17 val. Apie 18 val. kyla stiproki vėjai oras atvėsta. Nuo karščio žmogus esi sušilęs, suprakaitavęs ir staiga tau, lyg veršiukui per por-

čius, lyžteli šaltokas vėjas, net šiurpas nukrato ir pradėdi čiaudėti. Todėl gripas ir įvairūs nusišaldymai - dažnas svečias. Kai kam gal atrodys juokinga, kad karštame atogražų krašte galima nušalti. O taip yra. Žiemos metu čia dažnai siaučia gripo epidemijos.

Balandžio - gegužės mėn. prasideda lietaus periodas. Šiais pirmais mėnesiais būna liūtys. Laimai jos dažnai tęsiasi neilgai. Šiaip galima būtų pasakyti, nes, kai užsina liūtys, laukai, gatvės virsta ežerais. Laimai žemė čia turi tą savybę, kad vanduo paviršiuje ilgai nesilaiko. Praėjus pusdieniui, dieną po liūtis, vėl beveik sausa visur. Apie liepos mėn. liūtys apstoja. Paskui būna vėl rudeni - apie lapkričio mėn. Gruodžio mėn. jos baigiasi ir tada būna vadinamoji žiema. Viskas išdžiūsta - miršta, kur nėra upės ar kitokio vandens baseino ar vandentiekio.

Žemės ūkis europiečiui čia sunkiai imamas. Iki susipažįsta su visomis vietinėmis sąlygomis, turi daug nuostolių ir nsekms. Paukštinkystė, gyvulininkystė, daržininkystė ir kitos ūkio šakos turi tą ypatybę, kad reikia skaitytis su galimais nuostoliais. Dažniausia vietiniai čia augina cukrašvendres, kukurūzus, įvairius šio krašto vaismedžius, kitose vietose, kur sąlygos tinkamesnės, augina cibulius /labai pelningas biznes/, įvairių rūšių pupeles, kavą, medvilnę ir įvairias vietines daržoves kartu su europinėmis daržovėmis. Vietomis augina ir bulves. Bendrai paėmus, pragyvenimas ir maistas čia yra brangus. Gal juokingai skambės, kad kraštas, turįs savo aukso kuris yra gana pigus, ir savo naftos šaltinius, maisto atžvilgiu yra gana skurdus.

Tiek: bendrais bruožais togalėjau šiek tiek papasakoti apie Venezuelą.

ooo000ooo

Mus visus, išblaškytus po įvairius pasaulio kraštus, palaiko neužgestama viltis kada nors sugrįžti Laisvon Tėvynėn, o jungia ir padeda nugalėti visus mus skiriančius atsturus lietuviškas laikraštis.

Užsisakykite "Britanijos Lietuvį", vienintelį Europoje išsinešantį lietuvišką laikraštį. Užsiprenumeruoti galima per Au.L.B.P-ką Gliortą, Silvestrą gyv. Heinrichsdorf O.Oe. post Asten bei Enns arba kasininką Marčiukaitį Juozą Post Kleinmünchen, DP Lager Wegscheid. Galima mokėti ir dalimis.

ooo000oooo

Au.L.B-nės Valdyba aukų gavo: 1/ iš pono Mačio Andriaus Kanadoje 10 dol., 2/ iš pono Liutiko Česlovo N.Zelandijoje 5 svarus, 3/ iš pono Ciplicko Jono USA 1 dol. ir iš pono J.Senkaus USA 1 dol.

Visiems aukotojams tariame nuoširdų a č i ū !

Pasirodžius spaudoje žinių apie UNO Augštojo Komisarą turimus fondus pabėgėlių reikalams, ir lietuvių tarpe kilo natūralus susidomėjimas tų fondų paskirtimi ir viltys jais pasinaudoti. Todėl laikome reikalinga duoti apie tų fondų esamą padėtį išsamių žinių.

Pabėgėlių Reikalams Augštasis Komisaras Ženevoje fondus taip paskirstė:

1. Augštojo Komisarų fondas -

Vietoje lauktųjų 3.000.000 dol. surinkta tik 750.000

kurie paskirstyti:

1. 650.000 dol. - 1500 pabėgėlių Šanchajuje
2. 20.000 dol. - džiovininkams Triesto stovykloje
3. 1.000 dol. Tolstojaus Fondui Belgijoje - Šanchajaus pabėgėliams
4. 1.000 dol. - pabėgėliams Libane
5. 1.500 dol. - pabėgėliams Turkijoje
6. 11.905 dol. - studentams pabėgėliams Vokietijoje
7. 30.000 dol. - visų tautybių pabėgėliams Austrijoje
8. 15.000 dol. - pabėgėliams Italijoje
9. 10.000 dol. - pabėgėliams Graikijoje
10. 4.000 dol. - pabėgėliams Irane
11. 6.000 dol. - pabėgėliams Sirijoje

Pabėgėliams Vokietijoje parama plane yra numatyta. - Augštasis Komisaras tikisi iplaukų iki šių metų pabaigos apie 250.000 dol.

11. Fordo Fondas. Iš viso 2.900.000 dol. yra Augštojo Komisarų žinioje. Iš šio fondo Augštasis Komisaras paskyrė 560.000 šiems reikalams:

1. Amerikos Joint Komitetas gaus 187.175 dol. 87-niems džiovininkams ir jų šeimoms įkurdinti. Šie džiovininkai yra Skandinavijos ir užjūrio kraštuose.
2. YMCA - 100.000 dol. jaunimo skyrių įsteigimui Vokietijoje, būtent, 15 Vokietijoje ir 2 Prancūzijoje. Be to, YMCA gaus 50.000 dol. jos organizacijoms Vokietijoje, Austrijoje Trieste ir Prancūzijoje vadovams paruošti.
3. N.C.W.C. gaus 15.000 dol. Dūseldorfe jaunimo namams ir klubui įsteigti ir 80.000 dol. pabėgėliams emigracijai į Pietų Ameriką garantų suorganizavimui.
4. W.C. of C. gaus 12.715 dol. amatų mokyklai Austrijoje pabėgėlių vaikams įsteigti.
5. L.W.F. gaus 40.000 dol. 47-nioms ūkininkų šeimoms iš Vokietijos ir Austrijos Prancūzijoje įkurdinti
6. Kvakerių komitetas gaus 73.825 dol. studentų pabėgėlių Vokie-

tijoje ir Austrijoje išlaikymui, atostogų metu jiems dirbant stovyklose ir jaunimo klūbuose.

ooooo0000ooooo

Š/m lapkričio mėn. BALFO Įgaliotinis Austrijoje Monsignoras Razminas Klemensas lankėsi Linze ir Salzburge. Tą progą buvo atlikti rinkimai BALFO atstovų minėtose kolonijose pagal naujai išleistas taisykles. Linzo kolonijoje perrinkta p. Blaudžiūnaitė ir Slazburgo kolonijoje p. Vokietaitytė-Ivoilov.

ooo000ooo

Austrijos krašto valdyba dėjo pastangas parūpinti pradžios mokykloms vadovėlių ir įstaigti bent pora vargo mokyklų, bet dėl techninių kliūčių turėjo šį reikalą laikinai atidėti.

ooo000ooo

VLIKui pageidaujant, Krašto Valdyba ėmėsi iniciatyvos steigti Lietuvos Europinio Sąjūdžio Tarybos Sekciją Austrijoje LESTos statuto dėsniais.

Sekciją Austrijoje sudaro: Pirmininkas Dipl. Inž. Mykolas KRIPAS, gyv. Graz, Färbergasse 11, telef. Nr. 56-12, ponas LAPŠYS Ignas, gyv. Kufstein, DP Lager ir Monsignoras RAZMINAS Klemensas gyv. Zmas 44 bei Landeck, Tirol.

ooo000ooo

Tautiečiai, atlikime ir ateinančiais metais savo pareigą - lipinkime ženkliukus "Lietuvio Pasaui". Ženkliukų galima gauti pas savo seniūnus bei Au. L. B. kasininką Marčiukaitį Juozą gyv. Post Kleinmünchen, DP Lager Wegscheid.

ooo000ooo